

principa, državopravna stranka iz politične oportunitete. To se bo zdaj spremenilo; vsi levičnjaki, dr. Herbstova stranka in nekaj ustavaških velikoposestnikov bodo iz političnih ozirav zdaj glasovali zoper predloge te postavbe, državopravna stranka pa vsa za njo. Recimo, da pridejo Čehi v zbor in recimo, da jih po kakih koncesijah vlada pridobi za svojo predlogo, vendar še ona ne bode imela večine, ker desnemu središču, Čehom, konservativcem itd. stojé nasproti ustavaki z blizo 140 glasovi in Poljaki s kakimi 60 glasovi. Pomagati bi si utegnili ministerstvo le, če bi Poljakom dalo še več koncesije, da jih spravi iz opozicije zoper to predlogo.

Al kaka pa bo politika ta, če si bo morala vlada za vsako svojih predlog večino kupiti od posameznih političnih strank, če bo morala zdaj Poljakom, potem Čehom, pozneje demokratom in naprednjakom deliti koncesijo za koncesijo! In kako pa bi bilo z izpolnovanjem vsake teh koncesij? Bi se li ne moralo dovoljenje zopet posebej kupiti od vsake stranke z novimi darili, tako da bi bil državni zbor prav za prav čudna zmes nasprotnih si strank, ki bi se dal skup držati le s silo politično nedostojno? Taka politika pač bi smela biti le izjemna, nikakor pa ne navadna, ker bi se po nji parlamentarična sistema na glavo postavila.

Ko je grof Taaffe v Auerspergovo ministerstvo stopil za ministra notranjih zadev, smo se o njem vse kaj drugega nadjali. Mislili smo namreč, da nima samo on, marveč da ima vse ministerstvo namen, z notranjo politiko avstrijsko vkreniti na čisto konservativno pot, — mislili smo, da je o tem, da se tako kakor zdaj ne dá dalje vladati, prepričan ne le grof Taaffe, ampak vsi njegovi ministerski tovariši: Stremayr ravno tako, kakor Glaser in Chlumecky. Če pa je to drugače — in mi smo mislili, da je drugače in se nismo motili — bi bil moral grof Taaffe sestaviti novo ministerstvo uže pred volitvami.

Kaj pa se je zgodilo mestu tega? V ministerstvu vladajo različne misli; de Pretis, Glaser, Chlumecky in tudi Stremayr ostali so tista „harmonična celota“, kakor je bila pod regimentom Lasser-Auerspergovim, in ob volitvah niso držali križem rok, sicer bila bi večina prihodnjega državnega zbora veliko večja, ko bi bila neutraliteta uradnikov vladala v vseh krogih. — In tako se je zgodilo, da k demokratom, starim naprednjakom, „112terim“, levemu in desnemu središču, Poljakom in Rusinom dobimo zdaj še dve stranki velikega posestva: ustavaško in fevdalno. In s to mešanico hoče grof Taaffe vladati?! Vse to hoče premešati, nastaviti stranko stranki in tako svoji politiki zagotoviti večino! Mi mu želimo „dobro srečo“, a bojimo se, da ne bi se hudo vrezal.

Naši dopisi.

Iz Rusije 12. julija. 7. — Odkar nisem „Novicam“ pisal, se je v Rusiji in v sosedstvu mnogo zgodilo, mnogo važnega — vojevalo se je neprenehoma. Puške sicer niso pokale, topovi niso gromeli, ali žvižgale so v Rusijo iz vseh strani drugačne bombe, ki so pustile v duši ruskega naroda vtisk drugačen, ne tak, kakoršen krvavi boji na Karških stenah, na Plevenskih gričih, na Šibkinskih skalah in na Plovdivskih ravninah.

Prva bomba, ki jo je omikana, liberalna, napredna Evropa se zedinjenimi močmi na Rusijo treščila — bil je berolinski traktat. Ta bomba je veliko škode naredila, veliko novega dela dala, vendar pokončala ni nič. Ona je razdrobila Bolgarijo na nekoliko centripetalnih kosov, ki se bodo vedno vojnovali, dokler se

ne zedinijo sè središčem — a naroda bolgarskega in njegove bodočnosti ona ni pokončala. Srbski narod v Bosni in Hercegovini, od koder se je pred vojsko prvi krik po svobodi zaslišal, je postal po ukazu berolinskega kongresa in po posebni želji diplomata Andrassya — vrvolezec, katerega položaj je tem bolj omahljiv, ker mu niti droga niso na vrh v roke dali, s katerim bi se mogel v ravnovisji držati. Kakega mnenja je o tej evropejski bombi ruski car-osvoboditelj in z njim ves ruski narod, sem vam o svojem času pisal. A da se ruski narod sè svojim carom ni motil, to je predvčerajšnjim potrdil angleški minister Salisbury, ki je na banketu svojih lordov po ukazu prvega ministra Beakonsfielda o berolinskem traktatu tako-le govoril: „Konkurenta, ki bi se mogel polastiti najbolj važnih pozicij v sredozemnem morju (katere so zdaj v angleških rokah), med sedanjimi državami in med narodi, ki se znovo ustanovljuje, ni nobenega.... Sedanji mir je le začasno zavetje.... Napomniti vam moram, da pri sedanjih mednarodnih razmerah celó tako miroljubni (?) državi, kakor je Anglija, vedno preti vojska.

Druga bomba, ki jo je omikana Evropa tudi sè zedinjenimi močmi v Rusijo treščila, je bila mednarodna „kužna“ komisija. Tukaj uže ni bil Beakonsfield prvi mojster-bombač, ampak bil je naš „priatelj“ Bismark. On je ukazal svojim vselej ubogljivim nemškim in nekaterim podkupljenim ruskim *) žurnalistom-kruhoborcem zatrobiti na veliko trobento o kugi, ki iz Rusije vsej Evropi grozi. Bismark je namreč videl, da turška vojska Rusije ni tako oslabila v finančnih zadevah, kakor je Evropa sploh pričakovala, zato je on poskusil druga sredstva. Ko bi bil on mogel Rusijo hermetično zapreti in zgraditi, bil bi to storil; ker pa tega ni mogel, izdal je razne ukaze, po katerih je skoraj vsa izvoznja iz Rusije v Nemčijo prestala. Njegovemu svarilu so se zaporedoma pokorile druge evropejske države, z največim veseljem se vé da Avstro-ogerska, poslednja pa — praktična Anglija. Angličanje so si mislili, da ni vredno zavoljo laži svojemu žepu škodovati; zato so oni le v mali meri, le na videz praktikovali Bismarkovo laž — na videz, to njihovemu žepu ni škodilo, a Rusiji je vendar škodilo. Da bi svoje prekanjenost kolikor toliko prikril, si je Bismark izmislil mednarodno „kužno“ komisijo, h kateri je tudi Turčijo — očetnjavo kuge — povabil. Odisejeva Kirka bi bila te „kužne“ komisarje sè svojega otoka domu odpravila sè svinjskimi rivi; Rusija jih je pa v Moskvi bogato pogostila ter iz Moskve v toplih mehkih vagonih peljala k bregovom Volge na sprehod, od kodar so se gospodje „kužni“ komisarji po raznih potih uže na stroške svojih vlad domu vračali z — dolgimi nosi. Kuge, slava Bogu, gospodje „kužni“ komisarji niso več našli, ne pustili. Od tistega časa je preteklo celih pet mesecev, a vendar nam je še le včeraj telegraf prinesel prenehoma privožuje v pruska mesta žito in les. Kolikor bo znašala pruska colnina, toliko boljši kup bo

*) Posebno hrabrost v lažnjivosti je pokazal liberalni „Golos“. On je koval doma v Petrogradu telegrame o kugi, ter jih je spuščal po svetu, češ, da so iz Caricina, Vetljanke in Astrahana. Ko so „S. Peterburgskija Vedomosti“ to njegovo perfidijo ovadle, je bil ta liberalec celo tako predrzen, da je terjal redaktorja imenovanih „Vedomosti“ pred sodnijo. Ali sodnija je terjala, da mora on, to je „Golos“, sodniji pokazati originalne telegrame. Na to se je še le obnačila vsa nesramnost „Golosa“; on je pokazal en telegram iz Herkova, ki ga je natisnil pod imenom „iz Caricina“; drugih telegramov ni mogel pokazati, ker jih je vse doma skoval. Tako je „Golos“ po sodniji dokazal, da je to, kar so ga imenovale une Vedomosti — lažnjivec.

sledede sporočilo: „Avstro-Vengerskoje praviteljstvo otmenjilo (je preklicalo) pravila postanovljenja v februarju o propuskih lic (oseb) pribijavajuschih iz Rossiji, a ravno i (tudi) zapreščenjije privoza iz Rossiji tovarov“.

Tretjo bombo je Bismark uže brez Evrope, sam na svojo roko, treščil v Rusijo; to so njegovi novi zakoni o vvoznini in prevoznini. On se je nadejal, da bo s temi zakoni dohodke svoje države na nekoliko milijonov mark povikšal; zakaj žita in lesa se iz Rusije mnogo prodaja v Nemčijo, še več pa čez Nemčijo v druge dežele. K pruskim primorskim mestom, Königsbergu in Danzigu, so iz sredi Rusije speljane štiri železne ceste, k ruskim primorskim mestom Libavi in Rigi samo dve. Po unih štirih cestah se iz Rusije nemorala Rusija prodajati svoje blago — tako je računil Bismark, pa najbrže na svojo škodo. Ruska vlada je odpravila komisijo, sestavljeno iz inženirjev, trgovskih in vojnih strokovnjakov, ogledat ves severo-zahodni kraj Rusije. Delo je uže skoraj okončano, načrti bodo kmalu gotovi: železne ceste bodo izpeljali do Rige in posebno do Libave, kjer baltiško morje ne zamrzuje. Vsa tista kupčija, ki je šla do zdaj skozi nemška mesta in po nemških rokah, bo šla izpod zdaj naravnost iz ruskih rok v angleške, francoske, španske in portugalske. Königsberg in Danzig, ki kupčujeta samo z ruskim blagom, bota ostala na suhem. V Libavi se hiše in prostori, pripravi za zidanje hiš in magazinov, uže petkrat dražje prodajajo, kakor pred tremi meseci. Nemški narod pa bo sam moral plačevati tisto colnino, ki jo bo Bismark naložil na vvožno ruskega žita in lesa v Nemčijo. Zanimivo je tudi to, da zdaj v ruskih časopisih pogostoma govoré o neki stvari, o kateri prej ni bilo nikdar besedice čitati, namreč o tem, da ima Prusija na ruski meji nekoliko poštenih trdnjav, a Rusija na pruski meji nima niti ene. Kakor mi nismo večni, tako tudi naše prijateljstvo ni večno; trdnjave zidati je treba zdaj, dokler smo v miru prijatelji, ko se bomo sprli, bo prepozno. Tako sodijo in kažejo celó na mesta, kjer je treba trdnjav: Viljna, Kovno, Belostok, Aleksandrija in Brest.

Malo bombico je te dni tudi Avstro-ogerska država vrgla v Rusijo. Avstro-ogersko ministerstvo je namreč te dni zapovedalo pravoslavnim in rusko-unijatskim škofom na Ogerskem in v Galiciji, da imajo pod strogo lastno odgovornostjo svoji duhovščini prepovedati, prejemati iz Rusije knjige in čitati ruske duhovske časopise. Čuden je ta literaren ukaz v liberalni Avstro-ogerski državi! V Rusiji katoliška duhovščina prejema in čita, kakoršne hoče, katoliške knjige in časopise, ki se tiskajo v Avstriji. Ni vredno kaj več reči o tem anahronizmu — ta bomba preveč diši po srednjevekovih šegah.

Velike posnemajo mali in sicer smešno do veselega komunizma. Rumunska vlada je velela pobrati pri knjigarjih, v knjižnicah, pri šolarčkih in povsod, kjer je kaj bilo, vse šolske učbenike, po katerih so se v Rumuniji učili rumunske zgodovine, ter jih sežgati, a namesto starih izdati nove. V starih učbenikih se je namreč objasnjavala zgodovina, kako je Rusija rešila Moldavo in Valahijo, to je sedanjo Rumunijo turške sužnosti ter jej dala svobodo, to je, narodno-državljansko življenje. V novih učbenikih se pa nič takega ne čita, ampak mladi Rumunčki se iz njih učé, da so se sami rešili izpod turškega gospodstva! Das ist der Vogel Strauss. Ali bo morda ta rumunska bombica Rusijo ubila in svet ne bo vedel, kdaj in kako se je Rumunija rodila?

Kakšne bombice je o času berolinskega kongresa v Rusiji Grecija metala, kateri je Rusija tudi proti volji zedinjene, dasiravno takrat še ne liberalne, Evrope dala

politično in narodno življenje, sem takrat omenil. Zdaj prejmlje Grecija za svoje bombice zaslužen plačilo, pa ne od Rusije, ampak od tistega Albijona, kateremu je z njimi delala veselje.

Bo tudi Bolgarija v zahvalo za svoje osvobojenje in za narodno in državljansko življenje, katero je iz rok Rusije proti volji zedinjene liberalne Evrope prejela, po primeru svojih sosedek kedaj na Rusijo bombice metala? — O tem je zdaj v Rusiji spor. Naši pesimisti, ali kakor jih narod imenuje „jevropceji-liberalij“ trdijo, da Bolgarija bo taka, kakoršni ste Rumunija in Grecija; narod sploh pa meni, da ne, temuč da Bolgarija, slavjanska državnica, bo ohranila slavjansko značajnost; vsaj iz zgodovine se ne da dokazati, da bi kak slavjanski narod zaslužil tak oponos, kakoršen se Grekom po vsem svetu očita: „Graeca fides, nulla fides“. Pa o tem se vé da nas bo podučila bodočnost. Vendar tudi uže sedanji sprejem kneza v Bolgariji nas navdaja z radostno nado, da se ruski narod ne moti v svojem mnenji o značajnosti bolgarskega naroda. Iz raznih važnih slučajev omenimo le sledeči: Ko je bolgarski metropolit v Ruščuku knezu Aleksandru bolgarsko duhovščino predstavljal, mu je med drugim rekel, da „kakor bo bolgarski narod vselej pomnil, komu se ima zahvaliti za svoje osvobojenje izpod tujega jarma, tako tudi ti, kneze, pomni, komu se imaš zahvaliti za bolgarski prestol, in sveto hrani zvestobo Rusiji!“

Je še nekaj drugih bomb, ki so v poslednjih mesecih na Rusijo letele: razsajanje nihilistov, požari, kobilice. Nihilizem, zanesen v Rusijo iz liberalne napredne Evrope, se je zato razvil, ker ruski zakoni v tej zadevi niso dovolj strogi; še bolj pa zato, ker še teh mehkih zakonov uradniki in sodniki, želeči pobahati se z liberalizmom, niso vestno izpolnjevati. Tak primer lažnjivega liberalizma, kakoršen je bil v Petrogradu z Vero Zasulič, ne more ne biti poguben. Nihilistka Vera Zasulič je iz revolverja vstrelila v gradonačelnika Trepova v njegovi sprejemni sobi; ona je tedaj poskusila dovršiti zavraten umor ter je svojo žrtvo težko ranila; a pred porotno sodbo je ona svojo hudobijo zagovarjala s tém, da se je hotela maščevati nad gradonačelnikom za to, ker je on krivično in surovo postopal z zaprtimi hudodelniki. Lažnjivo liberalni porotniki so pljunili človeškemu razumu v usta, uzakonili so samoupravitvo, politični zavratni umor so spoznali za pošteno delo, zakaj izrekli so, da Vera Zasulič, ki je iz političnih nagibov zavratno napala državnika ter ga težko ranila, ni kriva hudodelstva. Sodnija je zavratno morivko Vero Zasulič pustila na svobodo. A to ubijstvo človeškega razuma in pozitivne postave, s katerim so se hoteli nori porotniki pred svetom z liberalizmom pobahati in proslaviti se za naprednjake, je imelo za nasledek tisti pogum, s katerim so nihilisti zaporedoma streljali v Petrogradu v žendarmškega načelnika, v Kijevu v žendarmškega polkovnika, v Horkovu v gubernatorja, spet v Petrogradu v drugega žandarmškega načelnika, in na zadnje, po primeru španskih, italijanskih in nemških socializmov, v samega cesarja. Na to še le so se vladi oči odprle: porotniški lažnjivi liberalizem je postal nemogoč, in o nihilistih ni slišati drugega več, razun vojnosodniške obravnave in pa obsodbe za njihove prejšnje hudobije. Slišati je o nihilistih tudi še to, da morda oni požigajo sibirsko lesena mesta, kakor internacionalisti v Španiji razsajajo; pa dokazano to še ni; res je le to, da v Sibiriji je letos nekaj več požarov, kakor jih navadno v suhem letnem času pri silnih sibirskih vetrovih biva.

Kobilice so letos v južni Rusiji velik bič; nekaterim vasém so pokončale ves pridelek. Vendar vlada je še o pravem času prihitela zemljedelcem na pomoč; razdelili so po vaséh mašine, s katerimi z vspehom po-

končujejo ta mrčes, tako, da škoda, katero so kobilice naredile, je veliko manjša, kakor pišejo nekateri evropejski časopisi. Letina, kolikor je mogoče zdaj soditi, ne bo tako bogata, kakor je bila pretekli dve leti; vendar pa bo več kot srednja na jugu, in prav dobra v gubernijah sredoje Rusije.

Iz Zagreba 18. julija. B. (*Preradovičeva svečanost.*) Redko kedaj praznuje koji narod tako svečanost, kakor jo je praznoval narod hrvatski dne 14. dne t. m. Pre našale so se namreč na občno željo naroda kosti njegovega najimenitnejega pesnika Petra Preradovića iz tuje zemlje, iz Dunaja, kjer je bil pred 7 leti zakopan, v domačo zemljo, ter se tako izpolnila želja pesnikova, ki jo je izrazil v eni svojih najlepših pesmi, v „Putniku“:

„U tvom polju daj mu groba,
Tvojim eviećem grob mu kiti!“

Iz Dunaja do Zagreba spremljali so prah pokojnikov tamošnji hrvatski dijaki; med potom mu je skazalo mesto Križevac posebno čast ter prvo na domači zemlji položilo venec na mrtvaško rako. V Zagrebu dočakalo je tisti vlak mnogobrojno odlično občinstvo ter zaklicalo mrtvem, a v pesmih njegovih neumrlému: Slava! Drugi dan v jutro sprovele so se pak kosti na pokopališče. Zagreb bil je tisti dan ves v narodnih zastavah, na katerih je pa visel črni flor. Vse je vrelo na kolodvor, ali se pa postavljajo po ulicah, po katerih je imel sprevoz iti. Šolska mladina vseh zavodov šla je v lepih vrstah mu nasproti, vsa društva in korporacije bile so zastopane ter so šle pred mrtvaškim vozom, ko se je sprevoz pomikal v mesto. Za vozom šel je sam svetli ban, in šli so predstojniki vseh pojedinih oblasti, predsednik sabora, rektor vseučilišča, vojničke oblasti itd. Posebno mi je opomniti onih krasnih vencev, na stotine broječih, katere so poklonila pojedina društva, razne korporacije in pojedini rodoljubi kot posebni spoštovatelji pesnika. Od strani Slovencev bila je zastopana „Slov. Matica“ po g. dr. Poklukarju in tukajšnjih svojih članih veleuč. g. ravnatelju gimnazije Fr. Bradasčki, g. prof. Starč in prof. dr. Celestin, kateri so tudi položili na mrtvaško rako krasen venec s trobojnimi trakovi, na katerih smo čitali besede „Preradoviču Matica slovenska“. Na kratko rečeno: sijajnejšega spreveda Zagreb še ni videl. V stolni cerkvi pela se je sv. maša, blagoslovile se kosti, ter se od tod spremile na centralno pokopališče. Kakor je pri sprejemu na kolodvoru govoril cenjeni hrv. pesnik Avgust Šenoa ginljive besede, tako pristrčno se je poslovil vrli narodni poslanec in bivši rektor vseučilišni dr. Vojnović pri arkadi na pokopališču stoječi od praha pokojnikovega. Vtisek te redke svečanosti ostane neizbrisljiv vsakemu, kdor je jej bil priča. Tu se je prav pokazalo, kako zna narod spoštovati svoje zaslužne možove, — in koji to stori, da ta jih je tudi vreden!

Iz Trsta 21. julija. (*Poslano.**) Gosp. Josp. Pipan je v zadnji številki „Novic“ objavil, da firma „J. Pipan & Comp.“ prav za prav nikakor ni nehala, ampak da je on le sodružabnike premenil itd. Da odvrnemo od sebe sum (z gosp. Pipanom se prav za prav ne maramo prepirati) kakor da bi ne bilo resnično naše oznanilo v „Narodu“, primorani smo konstatirati, da je morala likvidirati firma „Jos. Pipan & Comp.“ (ne J. Pipan & Comp.) na zahtevanje vseh kapitalistov, da je bila likvidacija tudi sl. občinstvu naznanjena s posebno, tudi po gosp. Pipanu podpisano okrožnico in da smo mi s pogodbo 9. dne t. m. prevzeli vse pohištvo, blagó in terjatve te firme. — Ker vse to lahko dokažemo z

dokumenti, naj toraj občinstvo samo sodi: ali je nehala ali ne firma Jos. Pipan & Comp.? Naj g. Pipan zvičajno svetu poroča, kar hoče, mi in z nami vsi tisti, ki razmere poznajo, trdimo, da firma „J. Pipan & Comp.“ je čisto nova, in kdor bi še dvomil o tem, informira naj se pri tukajšnji trgovski sodnji, katera edina je v tem kompetentna.

Milessich & Dolenc.

Iz Slunja na Hrvaškem 15. julija. (*Posnetek iz prijateljskega pisma.*) Sijajna zmaga vas vrlih Kranjcev o volitvah za državni zbor je tudi nas vse razveselila, tako Hrvate, kakor med njimi živeče Slovence. Jaz uže davno nisem videl kranjske dežele, zato bi, če bi mi obilni posli to dovolili, kaj rad zopet prišel enkrat pogledat svoje možate rojake, ker zdaj mora biti v moji domovini vse bolj veselo nego je bilo svoje dni; žalibog mi pa to letos še ne bo mogoče, ker imam skoro vse poletje opraviti s cepljenjem kóz. — Pri nas je zdaj vse mirno postalo, do spomladi pa smo imeli zmiror vojakov in bolnišnico, to je tudi meni dalo dostikrat opravila; sedemkrat sem spremil lansko jesen ranjene vojake v Karlovec in to so bila težka pota na slabih vozeh in še slabših cestah. Zdaj pa se preko Slunja vozijo le še vojaki in vojaške reči v Bišeč (Bihać) v Bosni, ki ni daleč od tod. — Letina je bila lani dobra, pridelalo se je vsega obilno; letos bo slabša, ker je bilo spomladi preveč dežja, a zdaj ga je premalo, zato na naši kamenini in peščenji zemlji naglo vse zgori. Sadja ne bo celó nič, le vino do zdaj še dobro kaže, če bo le pri tem ostalo. Ludje tu niso tako pridni, kakor na Kranjskem; kedar imajo kaj jesti doma, ne marajo delati in če uže delajo, se jim pri tem nič ne mudi, zato se poljsko delo navadno zakasni. Vzlasti pridnih ženskih poslov ni lahko dobiti, ker tukajšnja dekleta ne gredo rada služiti in tudi skoro nobenega dela ne znajo. Zato bi jaz prav rad dobil kako čvrsto in pridno Kranjico, ki bi znala ravnati kravo in sočivski vrt ter navadna hišna dela opravljati. Plačo jej obljubim dobro in tudi vse drugo, da bo gotovo zadovoljna; plačam jej tudi pot do Slunja. Še nekaj, kar Vas bo na Kranjskem mikalo. Jaz sem tu vpeljal uže bele dežnike (marele), katere zdaj tu prodaja trgovec, ki jih dobiva od J. Kobilice iz Ljubljano, zato jim sploh pravijo „ljubljske marele.“ Zdaj bi rad še nekaj vpeljal. Kakor povsod je tudi tukaj poletni silno veliko sitnih muh, ali nikjer ni nobenega muhalnika. Pošlji mi jih toraj nekoliko prav pisanih in priloži tudi ime in naslov izdelovalca, da se bom pozneje mogel naravnost do njega obračati z naročili. Uže naprej vem, da se bodo naši ljudje poprijeli kranjskih muhalnikov ravno tako, kakor so se poprijeli Kobilčnih „marel“. Naznani to, če moreš, v Novicah, katere tudi tu obrajtajo, ker jih jaz dajem brati.

V Gorici, 10. jul. — Dva stara znanca je smrt ta mesec zbrisala iz imenika živih: g. Iv. Schreiber-ja, učitelja muzike in organista prvostolne cerkve (umrl 7. t. m.), in Bernarda pl. Riccabona-o, predsednika deželne sodnije tržaške — nekdanj okrožne sodnije svetovalca v Gorici. — Poslednji je umrl v bližnjem Solkanu (11. t. m.), kjer je kot pokojnik imel svoje posestvo. Rajnki Schreiber je bil kakih 30 let v Gorici (rodil se je bil na Pemske); sedanji direktor više naše realke je njegov sin. — Ustanovilo se je v Gorici društvo za pospeševanje odgoje šolske mladine. Namen društvu je, polajševati staršem skrb za odgojo otrok, ki jih imajo v tukajšnjih šolah, in dopolnovati šolski uk in šolsko odgojo. Krasen namen! Da bi le društvo predaleč ne zaostajalo za uzorom, ki ga ima pred očmi! Predsednik društvu je (začasno) g. Aleksander pl. Claricini. — Brez vse potrebe se tu

*) Pod tem „poslanem“ smo odložili enako drugo.

pa tam v slovenskih časnikih omenja — ne vem kak — razpor med Goriškimi Slovenci vsled volitve za državni zbor. Te take vesti pobirajo tudi nemški časniki in dopisniki njihovi. Tako smo brali v obeh „Presse“-ih prav čudnih dopisov v tem oziru od nevednih ali hudobnih ljudi. Človek, ki bere take kvante, bi res mislil, da se v Gorici tepemo. Agitacijski valovi so se ulegli in, če se sem ter tje kak Tone, kak Janko ali Mihaljko — kak agitator recimo — ni še prav pomiril, kaj mara ljudstvo za-nj! „Obstanek „Soče“ je zagotovljen“ — piše zadnja „Soča“ — in prva naloga mu bode — menim jaz — naše ljudi ediniti, strankarstvu v okom priti, čez mržnje in osebnosti dejansko na dnevni red prestopiti. Tudi prihodnji zbor „Sloge“ (24. t. m.) bi slabo častil svoje ime, ko bi sloge ne naredil. Najbolje se sloga naredi, ako se o „razporu“ ne piše in ne govori. — Naša kmetijska šola mora biti res imenitna, ker nam je italijanska vlada uže dva ravnatelja in zdaj še profesorja König-a za-se vzela. Prof. dr. K. je namreč poklican v Asli (pri Turinu). — Dva naša rojaka (gg. Iv. Kos in Andr. Kragelj) sta opravila profesorsko preskušnjo (za klasično filologijo), preskušeni kandidat g. Ant. Primožič pa, bivši suplent v Trstu, je te dni postal doktor philosophiae (v Inomostu). To je deželi na čast. — Pozabil sem bil prejšnji krat pisati, da imamo v Gorici spet humorističen (!) list s podobami. „Diavolo zoppo“ mu je ime. „L'Eco del Litorale“ pa ga imenuje „Diavolo stupido“, čemur ne morem jez ugovarjati, ker ga nisem še bral. — Jutro se je imela pričeti na tukajšnji gimnaziji maturitna preskušnja, toda nenadoma je odložena do četrta (24. t. m.). Predsedoval bode g. Klodič. Osmošolcev za maturo je (z enim eksternistom) 16. — Na ženskem izobraževališči je okoli 40 maturantinj.

Lahovče 15. julija. — Naj se zopet enkrat oglasim v „Novicah“ in to in uno povem v zadevah kmetijstva našega kraja. Lan je majhen, turšica ni kaj dobra, oves je dosti zastavljen, pa tudi krompir, zelje, grah in bob, detelja ne tako. Čebele so še precej dobro ravnale; zdaj pa ni paše za-nje, ker kostanja za njihovo hrano pri nas ni nič; čebelarji jim morajo tedaj sami živež pokladati, pa vsaj star pregovor pravi, da čebela od sv. Marjete do velikega Šmarna nima kaj brati. Cena merniku ajde za setev je bila 1 gold. 40 kr. do 1 gold. 45 kr. Naj dalje naznam, da imam za plemo jako pripravnega junca muriškega plemena,*) 4 leta starega. Letos bodo menda gospodarji manj prešičev debelili, ko lansko leto in sicer zato, ker so lani pri tem skoro zgubo imeli; čudna prikazen je bila tudi ta, da je ameriansko svinjsko meso prihajalo celó v naše kraje.***) Naj tudi jaz povzdignem glas, kakor so ga „Novice“ že večkrat povzdignile in kličem: Naj skrbi vsak, kdor le more, da se toliko koristni nam tiči ne preganjajo in njihova gnjezda ne ropajo jajčic in mladih tičkov! V Zalogu potrebujejo učitelja, ki bode dobival 400 gold. plače. Naj bi se jim posrečilo, da do-

bijo moža, kateremu je dobra in tudi krščanska odgoja otrok pri srcu!*) Naj dodam še to, da so jo železničarji slabo zadeli s tem, da so pri gorenjski železnici odpravili 4. razred, v katerem se je mnogo malopremožnih ljudi vozilo, ki si pa zdaj družih priložnosti iščejo, da cenejši pridejo v kraje, kamor so se namenili, kakor da bi po železnici višjo voznino plačevali.

Iz Vidma 10. jul. — 6. dne t. m. je bila pri nas volitev občinskega županstva. Za župana je bil izvoljen Janez Stupnik iz Zdenske vasi, — za svetovalca pa sta bila izvoljena France Zakrajšek iz Ponikev in France Berdavs iz Vidma.

Iz Srednje vasi v Bohinji 18. jul. J. P. — 16. dne t. m. pokopali smo po 4dnevni bolezni gospodarja Franceta Preželj-a. Rajni je bil pošten narodnjak, kar je vselej tudi v djanji pokazal. Bil je mnogo let naročnik „Novic“, katerih ni samo v zabavo bral, temuč tudi, kar je mogel, se iz njih učil ter mnogo priporočevanega v kmetijstvu sam poskušal in drugim priporočal. Da so Bohinjci res vrlega moža spoštovali, temu priča je bila obilna udeležba pri pogrebu. Bodi mu zemljica lahka!

Iz Ljubljane. — Vsi kmetovalci našega cesarstva živo čutijo potrebo, da se težavam kmetijskega stanú pride po postavodajalni poti hitro na pomoč in reši popolnega propada. Dokaz temu je iznova pismo, ki ga je družba kmetijska naša ravnokar prejela od družbe kmetijske gališke iz Levova, v katerem, kakor drugim kmetijskim družbam avstrijskim, nasvetuje tudi naši, naj bi družbe skupno napravile shod kmetovalcev (Agrartag) na Dunaji brž ko mogoče. V tem shodu naj bi se obrnavale najbolj skeleče rane kmetijstva, in kar se bode v tem shodu za potrebno spoznalo, da se predloži državnemu zboru, naj se mu izroči kot predlog tega shoda. Da pa shod dunajski dobí uže gradiva za posvetovanje, naj vsaka družba kmetijska napiše to, česar ona želi, da pride v shodu v obravnavo. Družba gališka je svoje težnje uže poslala naši družbi v prevdarek v sledečih vprašanjih: 1) Kako bi se dalo silnim davkovskim bremenom v obče v okom priti? 2) Kako naj bi se prestrojilo opravilstvo ministerstva kmetijstva, da bi moglo vspešneje delati na povzdigo kmetijstva? 3) Kaj bi bilo početi, da bi se odvrnila nevarnost, katera preti avstrijskemu kmetijstvu po novih colnih postavah v Nemčiji? 4) Naj bi se prevdarilo, ali ne bi zaprtija avstrijske meje ne škodovala Avstriji s tem, da ne bi se smela ruska goveda uvaževati v Avstrijo? 5) Kako naj bi se predručala avstrijska narodna banka, da bi denarja na posojilo dajala ne samo obrtnikom, temuč tudi kmetovalcem? — To je 5 vprašanj, ki jih priobčuje gališka družba kmetijska naši in vsem drugim družbam kmetijskim v prevdarek s željo, naj tudi druge družbe naznanijo svoje želje ter pravi: „Med tem, ko se kupčija in obrtnija pospešuje kar najbolj more, postajajo razmere kmetijstva čedalje žalostnejše.“ — Da naši družbi ta tehtni poziv gališke družbe ne ostane klic v puščavi, ni nam treba zatrjevati.

— (5 ustanov (štipendij) za kranjske slepe) v učilnici v Lincu je za prihodnje šolsko leto izpraznenih. Take štipendije morejo dobiti kranjski revni, pa na telesu in umu zdravi otroci (dečki in deklice) vsaj 7 let, pa ne čez 12 let stari. Stariši ali varuh tacihi otrok imajo prošnje do 15. dne avgusta vložiti c. k. deželni vladi in sicer na deželi bivajoči po dotičnem c. k. okrajnem glavarstvu, v Ljubljani pa po mestnem magi-

*) Zdaj, ko si imajo občine omisliti dobrih plemenskih juncev, bo pač tudi ta vaši občini dobro došel. Vred.

**) Naj ljudje pazijo, ki ameriansko svinjino kupujejo, da si ž njo ne kupijo smrti! Tržaški časnik „Edinost“ je nedavno poročal o nevarnosti amerianskega svinjskega mesa, v katerem se večkrat nahajajo trihine, to je, one drobne živali, ki so še veliko nevarnejše, kot so ikre pri prešičih. „Edinost“ piše iz Trsta: „Tukajšnja c. k. vlada je priobčila svarilo, ker se je dokazalo, da se je mnogo amerianske svinjine uvozilo v Trst, naj ljudstvo tega svinjskega mesa ne je, ker provzročuje bolezen in tudi smrt, če so trihine v njem.“

*) Kaj imate tudi v Lahovčah takih tepcev, kakor so bili ti, ki so unidan meščane iz Kranja napadli, ko so se iz Mengša domú peljali? So li to storili iz lastne surovosti ali so bili po kom nahujskani? Povejte nam! Vred.

stratu. Prošnji se mora priložiti krstni list, ubožni list, spričalo cepljenih koz, spričalo zdravnikovo, da je otrok zdrav in po svojem umu odgoje zmožen. Kdor tako ustanovo za več let dobi, mora seboj prinesiti nedeljsko in praznično obleko, 3 srajce, 2 para nogovic, 2 para čevljev in nekoliko rut; stariši ali varuhi pa ga morajo do Ljubljane pripeljati, od kodar ga na stroške zavoda na gorenje Avstrijsko peljejo.

— (Novo knjigarno) pod imenom „katoliško bukvarno“ naznanja „Slovenec“ v 79. številu. „Družba rodoljubov“ je pridobila knjigarno O. Klerove vdove, katero hoče spremeniti v strogo katoliško knjigarno. Pečala se bode bukvarna z vsem, kar h knjigotržstvu sploh gré; tedaj bo kupovala in prodajala vse krščanske knjige in podobe, naročevala vse poštene časopise, politične in zabavne, bo zalagala koristne in podučne spise itd. Če bo kazalo ter okoljščine pripustile, bo osnovala „posojilnico“ za pošteno zabavo in poduk. — Še posebno si bode prizadevala za slovensko slovstvo ter bode vse dobre slov. knjige in liste imela v zalogi, ali jih naročevala, kolikor jih bo mogoče dobiti in jih bodo naročevalci želeli. — S čimur se pa katoliška bukvarna nikdar ne bo pečala, je brezvestna in pohujšljiva barantija.

Kakor „Slov. Nar.“ poroča, nameravata tudi druga dva rodoljuba (gospoda Hribar in Jurčič) ustanoviti slovansko knjigarno v Ljubljani ter sta za njo že vladnega dovoljenja prosila.

— Gosp. Davorin Trstenjak je čez več let zopet enkrat prišel v Ljubljano po opravkih svojih. Velečastiti rodoljub „stare garde“ je še zmerom mladeneč na duhu in srcu.

— Gosp. Skalè, učitelj podkovstva in živinozdravstva na tukajšnji živinozdravniški šoli, se je po šestmesečnem bivanju v Gleichenbergu vrnil z zboljšanim zdravjem v Ljubljano nazaj.

— O dr. Krausu, c. kr. sodniku v Škofji Loki, ki je bil po tolovajih na smrt ranjen, poroča „Laib. Zeitg.“, da je malo upanja, da bi se ozdravil. Hudodelci ali hudodelci niso še za gotovo znani; zaprla pa je sodnija vendar že dva človeka tega atentata jako sumljiva.

— Naš rojak gosp. Josip Stritar, profesor na gimnaziji Hernalski poleg Dunaja in vrednik „Zvona“, je imenovan za profesorja gimnazije 8. okraja na Dunaji. Pri tej priliki vriva se nam zopet in zopet vprašanje do gosp. ministra Stremajerja: zakaj morajo naši rojaki, katerim se službe delijo na dunajskih in družih večih nemških gimnazijah in ki so po takem popolno sposobni priznani za vsako gimnazijo, po tujih gimnazijah si kruha služiti, na naše gimnazije pa se nastavljajo tujci, ki ne umejo slovenskega jezika in so tedaj le učitelji polovičarji na učilnicah po slovenskih deželah? Ne diši to nekako po turškem?

— Po poročilu „Slov. Nar.“ poje naš rojak gosp. Josip Nolli v prvem italijanskem gledališču v Milanu s takim uspehom, da je za pravega italijanskega „umetnika“ priznan. — Slava Slovencu!

— „Anton Žakelj Rodoljub Ledinski“, to je naslov zanimivemu članku v 13. in 14. listu „Učit. Tovar.“, v katerem prof. Marn opisuje delovanje tega odličnega rodoljuba, ki je mile pesmice popeval v gaji slovenskem, ko se je še malo glasov čulo na čast očetnjava naši.

— Nesramni „Tagblatt“ je skupil te dni dve hudi javni zausneci: eno od vodstva tukajšnje gimnazije, ki na laž stavi njegovo očitjanje, da profesorji šuntajo dijakke zoper nemčurje, — drugo pa od mestnega magistrata, ki je objavil, da tablje „pod turnom“ je magi-

strat sam začasno zaradi poprave odstraniti dal, in da po takem jih niso potrgali dijaki, kakor se je lagal „Tagblatt“. Pa kaj pomaga to pri listu, ki si ga nemčurji za dragi denar vzdržujejo edino le zato, da — ni miru v deželi!

— Na vprašanje iz Krškega o vrtnarskem orodju odgovarjamo, da prav dobro in priporočila vredno orodje izdeluje v Ljubljani nožar gosp. Nikolaj Hofman, v Gradcu pa Jož. Sobel. Cena se izve pri njih.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Kedaj dobimo novo ministerstvo in kedaj se prične državni zbor? — to vsa vprašanja, na katera se vsak dan drugače odgovarja v tukajšnjih časnikih. Vsak hoče kaj več vedeti ko drug; po vsem pa je gotovo to, da nobeden, če se tudi za „inspiriranega“ dela, prav nič ne vé. Po nekaterih časnikih so Čehi krivi, da nimamo se novega ministerstva, in to zato, ker se še ne vé, ali pridejo v državni zbor ali ne in tam svoje želje in zahteve zastopajo. Državni zbor — pravijo — se ima pričeti sredi meseca septembra, a do onega časa se bode rodilo novo ministerstvo. Tako trdi „Mont. Revue“, ki se dela za oficiozno, če tudi ni, — „Presse“ pa zopet svojo trdi ter pravi, da deželni zbori se skličejo sredi septembra meseca. Edino to je gotovo po vsem, da ministri težko zapustijo svoje stole in da nikogar ni volja resno dati odstavka.

— Unidan je bil grof Hohenwart v Pragi in odtod je potoval v Berlin, kjer ima svojo hčer omoženo s poslaniškim tajnikom Sailerom. Ustavaki, ki na vsako stopinjo njegovo pazijo, vidijo v tem potovanju že reakcionarno konspiracijo z Bismarkom!

— Grof Taaffe je prijel lastnoročno pismo cesarjevo, katero mu posebno priznanje izreka za to, da se mu je posrečilo porazumljenje (kompromis) med ustavoskimi in konservativnimi plemenitaši.

— Prihodnji državni zbor je kakor „Fremdenblatt“ poroča, po stanu poslancev tako sestavljen: 130 je plemenitašev, in sicer 9 knezov, 34 grofov, 27 baronov, 35 vitezov in 25 navadno plemenitih. Potem so: 1 krčmar, 2 kovača, 2 tajnika obrtniških zbornic, 2 poštarja, 4 železniški vodje, 3 bankirji, 4 inženirji, 4 zdravniki, 5 pisateljev, 10 bivših in še delujočih ministrov, 26 cesarskih uradnikov in 4 privatni uradniki, 21 duhovnov, 17 profesorjev in učiteljev, 57 advokatov in 8 notarjev, 34 fabrikantov in velikih trgovcev in 147 poljedelskih posestnikov.

Nemčija. — Državni zbor je sklenjen. V tem zboru je bila med drugim nova postava o colnini za žito sprejeta, katera ob novem letu veljavo zadobi. Po tej colnini dobi Avstro-ogerska hud udarec. Važen pa je bil ta zbor tudi zaradi tega, ker se je državni kancelar Bismark popolnem sprl z narodno-liberalno stranko, ki je dozdej v Nemčiji tako gospodovala kakor ustavaška v Avstriji. Podoba je, da tudi ono silovito preganjanje katoliške cerkve na Nemškem prestane; vsaj je cesar Vilelm pisal sv. očetu, da želi verskega miru na Nemškem.

Listnica vredništva. Gosp. A. D. v Z.: Na vprašanje Vaše bi Vam utegnili odgovoriti še le tadaj kaj gotovega, ko bi nam povedali, ali se je že kdo in kedaj obrnil v Ljubljano do dotične instancije. V deželnem zboru se stvar ni obravnala.